

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Тони Шекерджиева-Новак,
преподавател в АМТИИ „проф. Асен Диамандиев”,
професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство,
за дисертационния труд на **Гергана Георгиева Ряшева**

***„Музикално сценични произведения и проблемът за тяхното
въздействие при възпитанието и развитието на децата от 0 до 7
годишна възраст .”***

докторант към катедра „Класическо пеене”, Вокален факултет на НМА „Проф. Панчо
Владигеров“, София

с научен ръководител проф. Мила Дюлгерова

за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР”

в професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство

Кратко биографично представяне на докторанта:

Гергана Ряшева е родена в Пловдив. Тя е възпитаник на НУМТИ „Добрин Петков“, където учи флейта, а по-късно и класическо пеене, като се дипломира с тази специалност. Бакалавърска и магистърска степен придобива в Национална музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“, в класа на проф. Мила Дюлгерова от 2008 до 2013 година. В този период, през 2012 година, докторантката осъществява специализация по специалността си - класическо пеене, чрез програма Еразъм, в Академия Джузепе Тартини в гр.Триест – Италия. Ряшева започва работа в Националната опера и балет в София, където през 2010 изгражда ролята на мадам Флора-Баба в „Медиумът“ от Джан Карло Меноти. Това не е дебютът ѝ на оперна сцена, тъй като още през 2006 г е поканена да изпълни главната роля в мюзикъла „Мечо Пух“, от Александър Йосифов, поставен на сцената на ОФД Пловдив. Гергана Ряшева работи с изтъкнати диригенти като Деян Павлов, Христо Михалев, Михаил Пантелеев, Иван Ангелов, гастролира на сцената на оперния фестивал „Gut Immling“ в Германия, участва в майсторските класове на Бруна Балиони (2014), Анна Томова-Синтова (2014 и 2015), Христина Ангелакова (2017, 2018, 2019). Докторантката има разнообразен и интересен репертоар, включващ произведения от наши и чужди композитори, сред които Росини, Меноти, Хиндемит, Александър Йосифов, Александър Владигеров и други.

Гергана Ряшева е носител и на редица награди, като флейтист и вокален изпълнител. Сред тях са:

- Втора награда от Национален конкурс „Христина Морфова”, Стара Загора, 1999 (флейта);
- Трета награда на Международен конкурс „Надежди, таланти, майстори“, Албена, 2001 (флейта);
- Трета награда от Национален конкурс „Млади дарования“, София, 2002 (флейта);
- Първа награда от 22-ри Национален конкурс за инструменталисти и певци „Станислав Обретенов”, 2010 (класическо пеене);
- Втора награда от II Академичен конкурс „Парашкев Хаджиев“, 2012 (класическо пеене) в София;
- Трета награда от Международен конкурс за оперни певци във Валета, Малта (2016).

Била е солист на Пазарджишка, Пловдивска и Софийска филхармонии.

От 2019г Гергана Ряшева е член на състава на *Gran Teatro de Liceu* в Барселона, Испания.

Владее английски, испански и италиански.

Съдържание на дисертационния труд

В общ обем от 337 страници, дисертационният труд съдържа: увод, две глави, единайсет подглави, заключение, четири приложения, библиография.

ГЛАВА I, озаглавена „**Психофизиология на музикалното възприятие**“ е съставена от седем подглави, съответно - 1. Възприемане на музиката, 2. Теории за слуха, 3. Механизъм на въздействието на музиката, 4. Влияние на музикотерапията при бременни и бъдещото бебе, 5. Влиянието на класическата музика в пренаталния период и ранна детска възраст върху мозъка, 6. Музикално-възпитателната работа в детската градина и 7. Музикално обучение по света.

ГЛАВА II дисертантката посвещава на **Музикално-сценичните произведения за деца**. Тя се фокусира върху развитието на музикално-сценичните произведения за деца през годините, детската програма на Софийска опера и балет и по-специално спектаклите за деца от 3 до 14 годишна възраст, сред които детската опера „Бяла приказка“ по текст на Валери Петров и музика на Генко Генков, „Рейнско злато“ от Рихард Вагнер - адаптация за деца, „Златната ябълка“ от Парашкев Хаджиев, мюзикълите на Александър Владигеров „Вълкът и седемте козлета“ и „Бременските градски музиканти“, операта „Хензел и Гретел“ от Енгелберт Хумпердинк, „Амал и нощните посетители“ от Джан Карло Меноти, „Вълшебната флейта“ от В. А. Моцарт - адаптирана за деца, „Детето и вълшебствата“ от Морис Равел.

Специално място в дисертацията е отредено на авторската интерактивна постановка за деца – „Някъде в морето“ и на „Приключенията на Мечо Пух“, мюзикъл от Александър Йосифов, реализация на Оперно филхармонично дружество - Пловдив, които обособява в отделни подглави.

Трудът съдържа заключение, 4 приложения, библиография с 57 източника, от които 42 на български, 13 на английски и 2 на гръцки език, както и три публикации по темата на дисертацията.

Приложенията съдържат: Устройство на слуховия анализатор и начало на функционирането му; Водата, като основен градивен елемент на човешкото тяло и промяната настъпваща под влиянието на класическата музика; Някои рецензии, посветени на „Бяла приказка“ от Георги Генков и Валери Петров; Мнения на деца и родители, посетили детските спектакли; Интервю с Николай Павлов – дългогодишен солист на Софийска опера и балет; Програмата на Софийска опера и балет с детските постановки, за периода 1997-2018; Композиторът Георги Генков – творчество; Нотни примери от детските спектакли включени в дисертационния труд; Снимки илюстриращи структурното изменение на водата, настъпило под влияние на класическата музика; Снимков материал на детските спектакли, анализирани в разработката.

Цели и задачи на дисертацията

Предмет на дисертацията е процесът на емоционалното и физическо развитие на детето. **Основна цел** на настоящия дисертационен труд е разглеждане на проведени в световен план научни изследвания за въздействието на класическата музика върху развитието и оформянето на детския организъм (мозъчната му функция); създаването на детски музикални произведения, които да са съобразени с всяка особеност на оперното/музикалното изкуство, които да са достъпни, образователни и градивни за детската публика.

За реализиране на посочената цел докторантката си поставя следните **задачи**:

1. Да систематизира направени до момента опити и научни изследвания за влиянието на класическата музика върху развитието и възпитанието на децата от 0 до 7 годишна възраст.
2. Да разгледа детайлно изграждането на художествен/артистичен образ в детска постановка, чрез анализ и обратна връзка, на базата на преживени събития и случки.
3. Да получи свои лични резултати, чрез обратна връзка с публиката – деца, родители и колеги.

Обект на изследването е влиянието на класическата музика върху развитието на мозъка на плода и на детето, на тяхното емоционално, психическо и физическо развитие и формирането на възприятия и вкус на децата към определени музикални стилове.

Гергана Ряшева анализира музикално-сценичните произведения за деца, проследява процеса на създаването им, ракрива гледната точка на актьори и режисьори, разглежда реакциите на малките зрители/слушатели и на техните родители, на база на впечатленията получени от детската и бебешка програма на Национална опера и балет, София.

Значимост на изследвания проблем

„Музикално-сценичните произведения и тяхното въздействие при възпитанието и развитието на децата от 0 до 7 годишна възраст“ със сигурност е актуална и значима тема. Ранната детска възраст е сложен и извънредно важен период от живота на човека. В този смисъл навременната среща със стойностното музикално изкуство би могла да се окаже решителна и основополагаща за бъдещото развитие и ориентация на много от децата. Темата на дисертацията е задълбочено проучена и има ясно изразена практическа приложност.

Познаване състоянието на проблема. Цитирания.

Дисертантката участва пряко в сценичната реализация на много от изследваните в труда творби, което и дава възможност да се запознае в действие и в непосредствена близост с изграждането им. Практиката ѝ на солистка в тези спектакли я въвлича в близък контакт с малките зрители, за които е създадена цялата продукция. Чистата и неподправена реакция на малчуганите инспирират изследователката към по-подробно проучване на идеята за ползата от класическата музика в бебешка възраст, към анализиране на натрупаните с десетилетия доказателства в подкрепа на тази теория. В днешно време никой не се съмнява, че класическата музика оказва благотворно влияние върху физическото развитие, интелигентността, здравето и по-доброто общо състояние на бебето и детето. Опирайки се на наши и чужди изследователи, Ряшева умело използва собствения си опит и интердисциплинарност в образованието си (дисертантката има и медицинско образование) при изграждане на изследването си.

Гергана Ряшева разглежда вижданията на редица автори за *„особеностите на музикалното възприятие в ранна детска възраст, промените, през които преминава онтогенетичното развитие на човека, както и представата за неговата същност.“* (стр. 11 от дисертацията), като се позовава на редица изследвания, които цитира в труда си. Моята основна бележка касае начина по който е направено това цитиране. Освен правописните, пунктуационни и технически параметри при оформяне на научен текст, важно е да се спазват и стандартите за библиографско цитиране. Те са основна част от задължителните норми при оформяне на един научен труд. Докторантката трябва да обърне сериозно внимание и върху форматирането на текста.

Приноси на дисертационния труд

Съгласна съм с изведените от докторантката приноси на труда, а именно:

1. Дисертационният труд е сериозен опит за систематизиране на научни извори по темата – като интердисциплинарен подход за въздействието на класическата музика в пренаталния период и в детската възраст (до 7 години)
2. Разгледана е основно темата за влиянието върху детския мозък на музикално-сценичните произведения (за деца) и класическата музика.
3. Личният опит на Гергана Ряшева и личната ѝ ангажираност по темата като певец-артист в музикално-сценични произведения, предназначени за детска аудитория на сцената на Софийска опера и балет, също е принос.
4. Систематизираният снимков материал от детските спектакли, направените интервюта и приложения са достатъчно важен обем от информация, върху който могат да се правят по-нататъшни изследвания и изводи. Преведените литературни (научни) източници от английски и руски език, описващи опити при слушане на класическа музика, говор и пеене, и влиянието върху мозъка на деца в различни възрасти.
5. Създаденият **авторски спектакъл** - интерактивна постановка за деца *„Някъде в морето“*.

Авторефератът подготвен и представен от дисертантката, коректно предава съдържанието и характера на докторската дисертация и отговаря на труда.

Докторантката има следните три публикации върху темата, което е напълно достатъчно:

Ряшева. Гергана. *Влиянието на класическата музика в пренаталния период и ранна детска възраст върху мозъка.* Галерия на думите – електронен сайт. 17.04.2019.

Ряшева. Гергана. *Влиянието на музикотерапията при бременни и бъдещото бебе.* Сборник с материали : Пролетни научни четения, АМГИИ „Проф. Асен Диамандиев” – Пловдив, 2019.

Ряшева. Гергана. *Музикално възпитателна работа в детската градина.* Сборник с материали от научна среща на докторанти, НМА „Проф. Панчо Владигеров”, София, 2019.

В подкрепа на казаното до тук давам следното заключение:

Според ЗРАСРБ докторантът отговаря на националните наукометрични изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“. Дисертационният труд притежава научни и приложни качества. Съгласна съм с изведените от докторанта приноси, с посочените публикации, които считам за достатъчни. Всичко това ми дава основание да предложа на уважаемото научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство, на Гергана Георгиева Ряшева.

Поздравявам нейния научен ръководител проф. Мила Дюлгерова.

26.05.2020

проф. д-р Тони Шекерджиева-Новак